

О. О. Гайнулліна

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент В. В. Жуковська

Фразеологічні одиниці на позначення негативних рис характеру людини у сучасній англійській мові

Фразеологічна одиниця (ФО) – це лексико-граматична єдність двох і більше нарізно оформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення чи речення, але неподільна лексично, стійка у своєму складі і структурі, яка, маючи цілісне значення, відтворюється у мові за традицією, автоматично [1: 137].

З метою дослідження ФО на позначення негативних рис людини в сучасній англійській мові нами було проаналізовано Англо-російський фразеологічний словник за ред. О. В. Куніна [2], Oxford Dictionary of Idioms [3] та Metaphorically Speaking: a dictionary of 3, 800 picturesque idiomatic expressions by N. E. Renton [4], з яких методом суцільної вибірки було вибрано 719 фразеологічних одиниць та розподілено за 7 тематичними групами на позначення негативних рис людини.

Характер людини виявляється в системі відносин:

1. У ставленні до інших людей: **неввічливість, нетактовність, невихованість** ((as) rough as bags; know no bounds), **хитрість** ((as) tricky as a monkey; a sly dog), **недоброзичливість** (wish smb. ill; get a down on smb.), **цікавість** (poke one's nose into smb.'s affairs; have (got) long ears), **ненадійність** (a fair-weather friend; (as) unstable as water), **заздрість** (sour grapes; green with envy), **зневага до інших** (*leave smb. in the cold; snap one's fingers at smb.*), **відчуженість, замкнутість** (*a dumb dog; be in a world by oneself*), **непорядність** (*a bad character; (as) crooked as a dog's hind leg*), **гординя, пихатість** (*fly high; (as) proud as Lucifer*), **кепкування та**

глузування (*take the mick(e)y out of smb.; hold smb. up to ridicule*), брехливість (*draw a long bow; lead smb. up the garden*), зрадництво (*sell the fort; a cat in (the) pan*), догідливість, улесливість (*bow and scrape; be at smb.'s beck and call*), владність (*bring smb. to his knees; have one's foot on smb.'s neck*), підлість (*do dirt to smb.; a dirty trick*), норовистість (*be out of hand; play the wild*), жорстокість (*(as) hard as nails; (as) hard as iron*), лицемірство (*play double; sail under false colours*), пліткарство (*dish the dirt; tell tales out of school*), наклепництво (*stab smb. in the back; bring a slur on smb*), мстивість (*pay someone back in their own coin; settle a score*), балакучість (*let the cat out of the bag; talk nineteen to the dozen*), злість (*breathe fire; have your monkey up*), критиканство (*a back-seat driver; pick a hole in smb.*).

2. У ставленні до самої себе: хвалькуватість (*shout the odds; blow one's own horn*), кар'єризм (*whip the devil round the post; on the make*), самовпевненість (*a smart Aleck; a wise guy*), самозакоханість та самолюбство (*have tickets on yourself; sing one's own praises*), невпевненість у своїх силах та нерішучість (*blow hot and cold; be in two minds*), егоїзм (*to one's own cheek; play for one's own hand*), марнославство (*too big for your boots; (as) proud (vain) as a peacock*), безпринциповість (*change like a weathercock; a reed shaken by the wind*), мрійливість (*catch at shadows; be in the clouds*), користолюбність (*be on the grab; have an eye to the main chance*), незграбність (*have two left feet; butter fingers*), песимізм (*see through blue glasses; look at the dark side (of things)*), легковажність (*ride for a fall; fling one's cap over the mill*), занудство (*(as) dull as ditch (-)water; a pain in the neck*).

3. У ставленні до праці та справи: лінощі (*a drugstore cowboy; lazy beggar*), пасивність (*let the grass grow under one's feet; fold one's hands*), несумлінність (*do smth. by halves; let things go hang*), неорганізованість (*play the field; have (got) (too) many irons*), неуважність (*absence of mind; in at one ear and out at the other*), безвідповідальність (*pass the buck; pass the baby*).

4. У ставленні до власності, речей та природного середовища: марнотратство (*make ducks and drakes of smth.; spend money like water*), жадібність та скупість (*have death adders in one's pocket, button up one's pockets*).

Проте окремі якості можуть бути розглянуті як складові особливості характеру людини. У структурі характеру виокремлюють такі його компоненти:

5. Вольові риси: **несамостійність** (*a mummy's boy; be pinned to one's wife's (mother's, etc.) apron strings*), **боягузтво** (*as timid as a hare; get one's tail down*), **слабохарактерність** (*(as) soft as butter; (as) weak as water*).

6. Інтелектуальні: **дурість** (*as silly as a goose; as stupid as a donkey*), **байдужість** (*sit loose to smth.; cold turkey*), **повільність у прийнятті рішень** (*as slow as a snail; a slow coach*).

7. Емоційні риси: **гарячковість, запальність** (*get one's blood up; go off at half-cock*), **брутальність, грубість** (*give cheek; give smb. the works*), **бездушність та холодність** (*a cold fish; (as) cold as (a) stone*).

Результати аналізу показали, що найчисельнішою є група ФО на позначення негативного відношення до людей, яка включає 368 одиниці (51,2% від загальної кількості аналізованих ФО). Найменш чисельна є група ФО на позначення негативного ставлення до власності, яка включає 16 одиниць (2,2%). Таким чином, матеріал нашого дослідження свідчить про те що, такі негативні риси характеру, як брехливість, схильність до шахрайства (51 ФО), дурість (49 ФО), запальність та гарячковість (44 ФО), гордія та пихатість (28 ФО), злість та агресивність (26 ФО), лицемірство (26 ФО), невічливість, нетактовність та невихованість (24 ФО), лінощі (23 ФО) є найбільш вживаними в англійській мові. Такі негативні риси характеру, як заздрість, неухажливість, самозакоханість, кар'єризм, байдужість представлені незначною кількістю ФО і є найменш вживаними. Проведена розвідка має перспективи подальших досліджень. На нашу думку, перспективною є спроба комплексного аналізу ФО сучасної англійської мови на позначення позитивних і негативних рис людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сучасна українська літературна мова. – За редакцією М. Я. Плющ. – Київ: Вища школа, 2005. – 432 с.
2. Кунин А. В. Большой англо-русский фразеологический словарь: около 20000 фразеологических единиц. – М.: Живой язык, 1998. – 944 с.
3. The Oxford Dictionary of Idioms Edited by Judith Siefring. – Oxford University Press. – 1999, 2004. – 340 p.
4. Metaphorically Speaking: a dictionary of 3,800 picturesque idiomatic expressions / N. E. Renton. – 1990. – 528 p.